Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 8. septembra 2015 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Trestné konanie týkajúce sa trestných činov v oblasti dane z pridanej hodnoty (DPH) — Článok 325 ZFEÚ — Vnútroštátna právna úprava stanovujúca absolútne premlčacie doby, ktoré môžu viesť k beztrestnosti trestných činov — Potenciálne poškodenie finančných záujmov Európskej únie — Povinnosť vnútroštátneho súdu neuplatniť akékoľvek ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré by mohlo ohroziť splnenie povinností, ktoré členským štátom ukladá právo Únie“

Vo veci C-105/14,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunale di Cuneo (Taliansko) zo 17. januára 2014 a doručený Súdnemu dvoru 5. marca 2014, ktorý súvisí s trestným konaním proti:

Ivovi Taricovi,

Eziovi Filippimu,

Isabelle Leonettiovej,

Nicolovi Spagnolovi,

Davidovi Salvonimu,

Flaviovi Spaccaventovi,

Gorancovi Anakievovi,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, podpredseda K. Lenaerts, predsedovia komôr R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen, T. von Danwitz a J.-C. Bonichot, sudcovia, A. Arabadžiev, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger (spravodajkyňa), A. Prechal, E. Jarašiūnas a C. G. Fernlund,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: L. Carrasco Marco, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 3. marca 2015,

* Jazyk konania: taliančina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— G. Anakiev, v zastúpení: L. Sani, avvocato,

— talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci M. Salvatorelli a L. Ventrella, avvocati dello Stato,

— nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a J. Kemper, splnomocnení zástupcovia,

— poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,

— Európska komisia, v zastúpení: P. Rossi a R. Lyal, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 30. apríla 2015,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 101 ZFEÚ, 107 ZFEÚ a 119 ZFEÚ, ako aj článku 158 smernice 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, s. 1).

2 Tento návrh bol podaný v rámci trestného konania začatého proti I. Tariccovi, E. Filippimu, I. Leonettiovej, N. Spagnolovi, D. Salvonimu, D. Spaccaventovi a G. Anakievovi (ďalej len spolu „obvinení“) z dôvodu, že založili a zosnovali zločineckú skupinu na účely páchania rôznych trestných činov v oblasti dane z pridanej hodnoty (DPH).

Právny rámec

Právo Únie

3 Článok 325 ZFEÚ stanovuje:

„1. Únia a členské štáty zamedzia podvody a iné protiprávne konanie poškodzujúce finančné záujmy Únie prostredníctvom opatrení, ktoré sa prijmú v súlade s týmto článkom, čo má pôsobiť odradzujúco a tak, aby to poskytlo, v členských štátoch, inštitúciách, orgánoch, úradoch a agentúrach Únie účinnú ochranu.

2. Členské štáty prijmú rovnaké opatrenia na zamedzenie podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, aké prijímajú na zamedzenie podvodov poškodzujúcich ich vlastné finančné záujmy.

…“

Dohovor o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev

4 Podľa preambuly Dohovoru o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev, ktorý bol prijatý na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii a podpísaný 26. júla 1995 v Luxemburgu (Ú. v. ES C 316, s. 48, ďalej len „Dohovor PIF“), sú zmluvné strany tohto Dohovoru, teda členské štáty Európskej únie, presvedčené, „že ochrana finančných záujmov Európskych spoločenstiev vyžaduje trestné stíhanie každého podvodného konania, ktoré poškodzuje predmetné záujmy“ a „že je nevyhnutné ukladať za

tieto konania ako za trestné činy účinné, úmerné a odstrašujúce tresty bez toho, aby bolo dotknuté uplatnenie iných trestov v určitých primeraných prípadoch a stanoviť, prinajmenšom v závažných prípadoch, tresty odňatia slobody“.

5 Článok 1 ods. 1 Dohovoru PIF stanovuje:

„1. Na účely tohto dohovoru je podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Európskych spoločenstiev:

…

b) v súvislosti s príjmami každý úmyselný čin alebo opomenutie súvisiace s

— používaním alebo predkladaním nepravých, nesprávnych alebo neúplných výkazov alebo dokumentov, ktoré majú za následok nezákonný úbytok prostriedkov zo všeobecného rozpočtu Európskych spoločenstiev alebo z rozpočtov spravovaných Európskymi spoločenstvami alebo v ich mene;

…“

6 Článok 2 ods. 1 tohto Dohovoru upravuje:

„Každý členský štát prijme nevyhnutné opatrenia zabezpečujúce, aby sa za konanie uvedené v článku 1 a za spoluúčasť, navádzanie alebo pokus o konanie uvedené v článku 1 ods. 1 ukladali účinné, úmerné a odstrašujúce tresty, ktoré by prinajmenšom v prípadoch závažného podvodu zahrnovali aj tresty odňatia slobody s možnosťou extradície, pričom za závažný podvod sa považuje podvod týkajúci sa minimálne čiastky, ktorej výšku stanoví každý členský štát. Táto minimálna čiastka nesmie presiahnuť sumu 50 000 [eur].“

Smernica 2006/112

7 Článok 131 smernice 2006/112 stanovuje:

„Oslobodenia od dane ustanovené v kapitolách 2 až 9 [hlavy IX smernice 2006/112] sa uplatňujú bez toho, aby boli dotknuté ostatné ustanovenia Spoločenstva a v súlade s podmienkami, ktoré členské štáty stanovia na účely zabezpečenia správneho a jednoznačného uplatňovania tohto oslobodenia od dane a na účely predchádzania akýmkoľvek možným daňovým únikom, vyhýbaniu sa dani alebo zneužitiu dane.“

8 Článok 138 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Členské štáty oslobodia od dane dodanie tovaru odoslaného alebo prepraveného do miesta určenia mimo ich územia, ale v rámci Spoločenstva predávajúcim, nadobúdateľom alebo na ich účet, uskutočnené pre inú zdaniteľnú osobu alebo nezdaniteľnú právnickú osobu konajúcu ako takú v inom členskom štáte, než je členský štát, v ktorom sa odoslanie alebo preprava tovaru začala.“

9 Článok 158 uvedenej smernice stanovuje:

„1. … členské štáty môžu zaviesť iný režim uskladňovania než režim colné uskladňovanie v týchto prípadoch:

a) ak je tovar určený pre bezcolné predajne na účely dodania tovaru…;

…

2. Ak členské štáty uplatnia možnosť oslobodenia od dane stanovenú v odseku 1 písm. a), prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie správneho a jednoduchého uplatňovania tohto oslobodenia a na predchádzanie akýmkoľvek daňovým únikom, vyhýbaniu sa dani alebo zneužitiu dane.

…“

Rozhodnutie 2007/436/ES

10 Článok 2 ods. 1 rozhodnutia Rady 2007/436/ES, Euratom zo 7. júna 2007 o systéme vlastných zdrojov Európskych spoločenstiev (Ú. v. EÚ L 163, s. 17) znie takto:

„Príjem z nižšie uvedeného tvorí vlastné zdroje, ktoré sa zahŕňajú do všeobecného rozpočtu Európskej únie:

…

b) … z uplatňovania jednotnej sadzby platnej pre všetky členské štáty na harmonizované vymeriavacie základy DPH stanovené v súlade s pravidlami Spoločenstva. …“

Talianske právo

11 Článok 157 talianskeho trestného zákona v znení zákona č. 251 z 5. decembra 2005 (GURI č. 285, zo 7. decembra 2005, ďalej len „trestný zákon“) o premlčaní v trestných veciach stanovuje:

„Trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej doby, rovnajúcej sa hornej hranici trestu odňatia slobody stanoveného za daný trestný čin príslušným ustanovením, v každom prípade však v trvaní aspoň šesť rokov, pokiaľ ide o zločiny, a štyri roky, pokiaľ ide o prečiny, aj keby za tieto trestné činy bolo možné uložiť iba peňažnú pokutu.

…“

12 Článok 158 tohto trestného zákona upravuje začiatok premlčacej doby takto:

„Premlčacia doba začína plynúť odo dňa dokonania trestného činu alebo, v prípade trestných činov v štádiu pokusu alebo pokračovacích trestných činov, odo dňa, keď sa konanie páchateľa pri pokuse trestného činu skončilo, resp. odo dňa ukončenia pokračovacieho trestného činu.

…“

13 Podľa článku 159 uvedeného zákona týkajúceho sa ustanovení o spočívaní premlčacej doby:

„Premlčacia doba spočíva vo všetkých prípadoch, keď spočíva postup, trestné konanie alebo doba predbežného zadržania stanovená špeciálnym zákonným ustanovením, ako aj v týchto prípadoch:

(1) povolenie stíhania;

(2) postúpenie veci inému súdu;

(3) zastavenie postupu alebo trestného konania z dôvodov prekážky účasti na pojednávaní účastníkov konania alebo obhajcov, alebo na žiadosť obvineného či jeho advokáta. …

…

Premlčacia doba opätovne plynie odo dňa, kedy zanikol dôvod tohto spočívania.“

14 Článok 160 toho istého zákona upravujúci prerušenie premlčania stanovuje:

„Premlčacia doba sa prerušuje v dôsledku rozsudku alebo trestného rozkazu.

Premlčacia doba sa prerušuje aj na základe uznesení o osobných predbežných opatreniach… [a] uznesení o nariadení predbežného prejednania obžaloby…

Ak bola premlčacia doba prerušená, odo dňa prerušenia začína plynúť nová premlčacia doba. V prípade, že je daných viac dôvodov prerušenia, premlčacia doba začína plynúť od neskoršieho z nich; premlčacie doby podľa článku 157 však nemožno v nijakom prípade predĺžiť nad rámec premlčacích dôb uvedených v článku 161 druhom odseku s výnimkou trestných činov stanovených v článku 51 ods. 3a a 3c trestného poriadku.“

15 Podľa článku 161 trestného zákona týkajúceho sa účinkov spočívania a prerušenia premlčania:

„Účinky spočívania a prerušenia premlčania sa vzťahujú na všetkých páchateľov trestného činu.

S výnimkou stíhania trestných činov podľa článku 51 ods. 3a a 3c trestného poriadku môže prerušenie premlčacej doby viesť k jej predĺženiu nanajvýš o štvrtinu …“

16 Článok 416 trestného zákona stanovuje, že ten, kto založí alebo zosnuje zločineckú skupinu, potrestá sa odňatím slobody až na sedem rokov. Samotná účasť v zločineckej skupine sa trestá odňatím slobody až na päť rokov.

17 Podľa článku 2 legislatívneho nariadenia č. 74, ktorým sa stanovuje nová právna úprava daňových trestných činov v oblasti dane z príjmov a dane z pridanej hodnoty (decreto legislativo n. 74, nuova disciplina dei reati in materia di imposte sui redditi e sul valore aggiunto), z 10. marca 2000 (GURI č. 76, z 31. marca 2000, ďalej len „DL č. 74/2000“), sa podanie podvodného priznania DPH skreslením údajov hospodárskej a obchodnej evidencie použitím fiktívnych faktúr a iných podkladov potrestá trestom odňatia slobody na jeden rok a šesť mesiacov až šesť rokov. Tá istá trestná sadzba hrozí podľa § 8 DL č. 74/2000 tomu, kto vystaví fiktívne faktúry s cieľom umožniť tretím osobám nezaplatenie DPH.

Skutkové okolnosti sporu vo veci samej a prejudiciálne otázky

18 Obvineným sa pred Tribunale di Cuneo kladie za vinu, že v priebehu zdaňovacích období 2005 až 2009 založili a zosnovali zločineckú skupinu na účely páchania rôznych trestných činov v oblasti DPH. Vytýka sa im, že uskutočňovali podvodné právne konštrukcie typu „kolotočový podvod s DPH“ spočívajúci predovšetkým v zakladaní schránkových spoločností a vo vydávaní falošných podkladov, na základe ktorých nadobúdali majetok, v danom prípade fľaše šampanského, bez DPH. Táto operácia mala spoločnosti Planet Srl (ďalej len „Planet“) umožniť nakladať s tovarmi za nižšiu cenu, ako bola cena trhu, a mohla ju ďalej predávať svojim zákazníkom, čím na tomto trhu narušovala hospodársku súťaž.

19 Spoločnosť Planet prijímala faktúry vystavované týmito schránkovými spoločnosťami týkajúce sa neexistujúcich operácií. Tieto spoločnosti však nepodali ročné priznanie DPH, alebo, ak ho aj podali, v každom prípade neuskutočnili príslušné platby. Spoločnosť Planet naopak zaznamenávala faktúry vystavené uvedenými schránkovými spoločnosťami vo svojom účtovníctve, pričom neoprávnene odpočítavala DPH uvedenú na týchto faktúrach, a podávala tak podvodné ročné priznania DPH.

20 Z uznesenia o začatí prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd po niekoľkých procesných prekážkach vo veci, ktorá mu bola predložená, a potom, čo zamietol početné námietky vznesené obvinenými v rámci predbežného prejednania obžaloby pred týmto súdom, vydal na jednej strane rozsudok o zastavení trestného stíhania týkajúci sa jedného z obvinených, G. Anakieva, s tým, že predmetné trestné činy boli voči nemu premlčané. Na druhej strane by mal vydať rozhodnutie o začatí hlavného konania proti ostatným obvineným a súčasne vytýčiť dátum hlavného pojednávania.

21 Vnútroštátny súd spresňuje, že podľa článkov 2 a 8 DL č. 74/2000 je za trestné činy vytýkané obvineným stanovený trest odňatia slobody až na šesť rokov. Naproti tomu za trestný čin zločineckej skupiny, ktorý je upravený v článku 416 trestného zákona, a za ktorý môžu byť obvinení tiež uznaní vinní, sa ten, kto založí alebo zosnuje zločineckú skupinu, potrestá odňatím slobody až na sedem rokov a samotná účasť sa trestá odňatím slobody až na päť rokov. Z toho vyplýva, že pre tých, ktorí založili alebo zosnovali zločineckú skupinu je premlčacia doba sedem rokov, zatiaľ čo pre ostatných je to šesť rokov. Posledný úkon, ktorý viedol k prerušeniu premlčacej doby, bolo uznesenie o nariadení predbežného prejednania obžaloby.

22 Napriek prerušeniu premlčania môže byť táto doba podľa článku 160 posledného odseku trestného zákona v spojení s článkom 161 tohto zákona (ďalej len „dotknuté vnútroštátne ustanovenia“) predĺžená nanajvýš na sedem rokov a šesť mesiacov, alebo v prípade zakladateľov alebo zosnovateľov zločineckej skupiny na osem rokov a deväť mesiacov odo dňa, keď nastali skutkové okolnosti trestného činu. Podľa vnútroštátneho súdu je nesporné, že všetky trestné činy sa premlčia, pokiaľ už ich premlčanie nenastalo, najneskôr 8. februára 2018, teda ešte predtým, ako sa voči obvineným bude môcť vydať konečný rozsudok. Táto skutočnosť by mohla mať za následok, že obvinení, ktorí sa údajne dopustili podvodu s DPH vo výške niekoľkých miliónov eur, by mohli ťažiť z faktickej beztrestnosti z dôvodu uplynutia premlčacej doby.

23 Podľa vnútroštátneho súdu bol tento následok v každom prípade predvídateľný z dôvodu existencie pravidla nachádzajúceho sa v článku 160 poslednom odseku trestného zákona, ktoré v spojení s pravidlom nachádzajúcim sa v článku 161 druhom odseku tohto zákona tým, že po prerušení plynutia premlčania umožňuje predĺženie premlčacej doby iba o štvrtinu jej pôvodnej dĺžky, v skutočnosti vo väčšine prípadov trestného stíhania neprerušuje plynutie premlčania.

24 Trestné stíhania týkajúce sa takých daňových podvodov, akých sa mali dopustiť obvinení, obvykle pozostávajú z veľmi zložitých vyšetrovaní, takže konanie trvá veľmi dlhú dobu už vo fáze predbežných vyšetrovaní. Dĺžka konania vo všetkých jeho stupňoch v týchto typoch prípadov vedúca k faktickej beztrestnosti v Taliansku nie je ojedinelým, ale štandardným prípadom. Pre orgány talianskej finančnej správy je navyše spravidla nemožné vymôcť sumu dane, ktorá bola predmetom dotknutého trestného činu.

25 V tomto kontexte sa vnútroštátny súd domnieva, že dotknuté vnútroštátne ustanovenia nepriamo povoľujú nekalú súťaž uskutočňovanú niektorými hospodárskymi subjektmi usadenými v Taliansku v porovnaní s podnikmi usadenými v iných členských štátoch, čím porušujú článok 101 ZFEÚ. Podľa jeho názoru môžu tieto ustanovenia zvýhodňovať niektoré podniky v rozpore s článkom 107 ZFEÚ. Uvedené ustanovenia majú okrem toho v skutočnosti za následok oslobodenie od dane, ktoré nie je upravené v článku 158 ods. 2 smernice 2006/112. Napokon beztrestnosť v prospech páchateľov daňových podvodov porušuje hlavnú zásadu stanovenú v článku 119 ZFEÚ, podľa ktorej musia členské štáty zabezpečiť zdravý stav svojich verejných financií.

26 Vnútroštátny súd sa však domnieva, že pokiaľ by bol oprávnený neuplatniť dotknuté vnútroštátne ustanovenia, bolo by v Taliansku možné zabezpečiť účinné uplatňovanie práva Únie.

27 Za týchto podmienok Tribunale di Cuneo rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Dochádza k porušeniu ustanovenia o ochrane hospodárskej súťaže nachádzajúceho sa v článku 101 ZFEÚ tým, že článok 160 posledný odsek trestného zákona stanovuje predĺženie premlčacej doby v dôsledku prerušenia iba o štvrtinu jej pôvodnej dĺžky, a teda umožňuje premlčanie trestných činov a následne ich beztrestnosť napriek včasnému vykonaniu úkonov v rámci trestného konania?

2. Zaviedla Talianska republika formu štátnej pomoci zakázanej článkom 107 ZFEÚ tým, že článok 160 posledný odsek trestného zákona stanovuje predĺženie premlčacej doby v dôsledku prerušenia iba o štvrtinu jej pôvodnej dĺžky, a teda zbavuje trestných následkov trestné činy, ktorých sa dopúšťajú nepoctivé hospodárske subjekty?

3. Doplnila Talianska republika neoprávnene ďalšiu možnosť oslobodenia od dane k tým, ktoré sú taxatívne upravené v článku 158 smernice 2006/112 tým, že článok 160 posledný odsek trestného zákona stanovuje predĺženie premlčacej doby v dôsledku prerušenia iba o štvrtinu jej pôvodnej dĺžky, a teda poskytuje beztrestnosť tým, ktorí zneužívajú túto smernicu?

4. Dochádza k porušeniu zásady zdravých verejných financií upravenej v článku 119 ZFEÚ tým, že článok 160 posledný odsek trestného zákona stanovuje predĺženie premlčacej doby v dôsledku prerušenia iba o štvrtinu jej pôvodnej dĺžky, a netrestá tak konania, ktoré tento štát pripravujú o nevyhnutné zdroje, potrebné aj na plnenie svojich záväzkov voči Európskej únii?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti otázok

28 G. Anakiev, rovnako ako talianska a nemecká vláda, zastáva názor, že otázky položené vnútroštátnym súdom sú neprípustné. G. Anakiev v tejto súvislosti uvádza, že ustanovenia vnútroštátneho práva upravujúce premlčanie v prípade daňových trestných činov sa nedávno zmenili, takže úvahy vnútroštátneho súdu sú neopodstatnené. Talianska a nemecká vláda sa v podstate domnievajú, že otázky výkladu položené vnútroštátnym súdom sú čisto abstraktné a hypotetické a nemajú žiadnu súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej.

29 V tomto ohľade treba pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora v rámci spolupráce medzi týmto súdom a vnútroštátnymi súdmi zakotvenej v článku 267 ZFEÚ prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý musí niesť zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní pre vyhlásenie svojho rozsudku, ako aj dôležitosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto, ak sa položené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (pozri najmä rozsudok Banco Privado Português a Massa Insolvente do Banco Privado Português, C-667/13, EU:C:2015:151, bod 34 a citovanú judikatúru).

30 Z toho vyplýva, že pri otázkach týkajúcich sa práva Únie platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá žiadnu súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré sa mu položili (pozri najmä rozsudok Halaf, C-528/11, EU:C:2013:342 bod 29 a citovanú judikatúru).

31 Ako však v podstate uviedla generálna advokátka v bode 45 a nasl. svojich návrhov, v danej veci zjavne nie sú splnené podmienky, ktoré by mohli Súdny dvor viesť k odmietnutiu rozhodnúť o položených otázkach. Údaje obsiahnuté v uznesení o začatí prejudiciálneho konania totiž Súdnemu dvoru umožňujú podať vnútroštátnemu súdu užitočné odpovede. Navyše tieto údaje umožňujú dotknutým osobám v zmysle článku 23 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie užitočne sa k danej veci vyjadriť.

32 Navyše z uznesenia o začatí prejudiciálneho konania jasne vyplýva, že otázky položené Súdnemu dvoru nie sú v žiadnom ohľade hypotetické a že existuje súvislosť s existenciou sporu vo veci samej, keďže tieto otázky sa týkajú výkladu viacerých ustanovení práva Únie, ktoré vnútroštátny súd považuje za relevantné pre následné rozhodnutie, ktoré vydá v konaní vo veci samej, predovšetkým pokiaľ ide o odovzdanie obvinených rozhodovaciemu zloženiu.

33 Za týchto okolností musí byť návrh na začatie prejudiciálneho konania vyhlásený za prípustný.

O tretej otázke

34 Svojou treťou otázkou, ktorou sa treba zaoberať v prvom rade, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či taká vnútroštátna právna úprava týkajúca sa premlčania trestných činov, akou je úprava tvorená dotknutými vnútroštátnymi ustanoveniami, ktorá v rozhodnom čase, z pohľadu skutkových okolností veci samej, stanovila, že úkon, ktorý vedie k prerušeniu plynutia doby a spadá do rámca trestných stíhaní týkajúcich sa trestných činov v oblasti DPH, mal za následok predĺženie premlčacej doby iba o štvrtinu jej pôvodnej dĺžky, takže stíhané osoby mohli ťažiť z faktickej beztrestnosti, zavádza oslobodenie od DPH, ktoré nie je upravené v článku 158 smernice 2006/112. V prípade kladnej odpovede na túto otázku sa vnútroštátny súd v druhom rade pýta, či je oprávnený neuplatniť tieto ustanovenia.

O zlučiteľnosti vnútroštátnej právnej úpravy, akou je úprava tvorená dotknutými vnútroštátnymi ustanoveniami, s právom Únie

35 V prvom rade treba podotknúť, že hoci tretia otázka odkazuje na článok 158 smernice 2006/112, z odôvodnenia uznesenia o začatí prejudiciálneho konania jasne vyplýva, že vnútroštátny súd sa touto otázkou v podstate pýta, či taká vnútroštátna právna úprava, akou je úprava tvorená dotknutými ustanoveniami, nebráni účinnému boju proti podvodom v oblasti DPH v dotknutom členskom štáte v rozpore so smernicou 2006/112, ako aj vo všeobecnosti s právom Únie.

36 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v oblasti DPH zo smernice 2006/112 v spojení s článkom 4 ods. 3 Zmluvy o EÚ vyplýva, že členské štáty nemajú len všeobecnú povinnosť prijať všetky legislatívne a správne opatrenia, aby zabezpečili, že splatná DPH bude na ich príslušných územiach vyberaná v plnej výške, ale musia aj bojovať proti podvodom (pozri v tomto zmysle rozsudok Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 25 a citovanú judikatúru).

37 Okrem toho článok 325 ZFEÚ ukladá členským štátom povinnosť bojovať proti protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom odstrašujúcich a účinných opatrení a osobitne im ukladá povinnosť prijať rovnaké opatrenia na zamedzenie podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, aké prijímajú na zamedzenie podvodov poškodzujúcich ich vlastné finančné záujmy (pozri rozsudok Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 26 a citovanú judikatúru).

38 Súdny dvor v tejto súvislosti zdôrazňuje, že vlastné zdroje Únie podľa článku 2 ods. 1 písm. b) rozhodnutia Rady 2007/436 zahŕňajú okrem iného príjmy pochádzajúce z uplatnenia jednotnej sadzby na harmonizovaný vymeriavací základ DPH stanovený v súlade s pravidlami Únie, existuje tak priama súvislosť medzi výberom príjmov z DPH v súlade s uplatniteľným právom Únie na jednej strane

a dostupnosťou zodpovedajúceho zdroja založeného na DPH v rozpočte Únie na strane druhej, lebo akýkoľvek výpadok vo výbere týchto príjmov spôsobuje potenciálne zníženie tohto druhu zdroja finančných prostriedkov (pozri rozsudok Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 26).

39 Členské štáty síce majú voľnosť pri výbere uplatniteľných sankcií, ktoré môžu mať formu správnych sankcií, trestných sankcií alebo môže ísť o kombináciu oboch sankcií, na účely zabezpečenia výberu príjmov z DPH v plnom rozsahu, a tým ochrany finančných záujmov Únie v súlade s ustanoveniami smernice 2006/112 a článkom 325 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 34 a citovanú judikatúru), avšak trestné sankcie môžu byť nevyhnutné v rámci účinného a odstrašujúceho boja proti niektorým závažným prípadom podvodov v oblasti DPH.

40 Ďalej treba pripomenúť, že podľa článku 2 ods. 1 Dohovoru PIF členské štáty musia prijať nevyhnutné opatrenia zabezpečujúce, aby sa za konanie predstavujúce podvod poškodzujúci finančné záujmy Únie ukladali účinné, primerané a odstrašujúce tresty, ktoré by prinajmenšom v prípadoch závažného podvodu zahŕňali aj tresty odňatia slobody.

41 Pojem „podvod“ je definovaný v článku 1 Dohovoru PIF ako „… každý úmyselný čin alebo opomenutie súvisiace s používaním alebo predkladaním nepravých, nesprávnych alebo neúplných výkazov alebo dokumentov, ktoré majú za následok nezákonný úbytok prostriedkov zo všeobecného rozpočtu [Únie] alebo z rozpočtov spravovaných [Úniou] alebo v [jej] mene“. Tento pojem tak zahrnuje príjmy pochádzajúce z uplatnenia jednotnej sadzby na harmonizovaný vymeriavací základ DPH stanovený v súlade s pravidlami Únie. Tento záver nemôže spochybniť skutočnosť, že DPH sa nevybrala priamo v mene Únie, keďže článok 1 Dohovoru PIF konkrétne nestanovuje takú podmienku, ktorá by bola v rozpore s cieľom tohto Dohovoru, ktorým je posilnenie boja proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Únie.

42 V danom prípade z uznesenia o začatí prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátna právna úprava stanovuje trestné sankcie za trestné činy, ktoré sú predmetom trestného stíhania v konaní vo veci samej, a síce predovšetkým za založenie a zosnovanie zločineckej skupiny s cieľom páchať trestné činy v oblasti DPH, ako aj za podvody v tej istej oblasti vo výške niekoľkých miliónov eur. Treba konštatovať, že také trestné činy predstavujú závažný podvod poškodzujúci finančné záujmy Únie.

43 Zo všetkých úvah uvedených v bodoch 37 a 39 až 41 tohto rozsudku vyplýva, že členské štáty musia zabezpečiť, aby sa za také prípady závažného podvodu ukladali predovšetkým účinné a odstrašujúce tresty. Opatrenia prijaté v tejto súvislosti musia byť navyše rovnaké ako opatrenia, ktoré členské štáty prijímajú v rámci boja proti podvodom rovnakého stupňa závažnosti, ktoré poškodzujú ich vlastné finančné záujmy.

44 Vnútroštátnemu súdu teda prináleží pri zohľadnení všetkých relevantných právnych a skutkových okolností overiť, či uplatniteľné vnútroštátne ustanovenia umožňujú ukladať účinné a odstrašujúce tresty za prípady závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie.

45 V tejto súvislosti treba spresniť, že ani vnútroštátny súd, ani dotknuté osoby, ktoré podali pripomienky Súdnemu dvoru, nespochybnili odstrašujúci charakter trestných sankcií uvedených daných súdom, a síce trest odňatia slobody až na sedem rokov, ani zlučiteľnosť okolností, že v talianskom práve je stanovená premlčacia doba pre skutočnosti zakladajúce trestný čin podvodu, ktorý poškodzuje finančné záujmy Únie, s právom Únie.

46 Ako však vyplýva z uznesenia o začatí prejudiciálneho konania, dotknuté vnútroštátne ustanovenia majú preto, že v prípade prerušenia plynutia premlčania z niektorého z dôvodov uvedených v článku 160 trestného zákona zavádzajú pravidlo, podľa ktorého dĺžka premlčacej doby nemôže byť

v žiadnom prípade predĺžená viac ako o štvrtinu svojej pôvodnej dĺžky, s prihliadnutím na zložitosť a dĺžku trestných konaní vedúcich k prijatiu konečného rozsudku, za následok neutralizáciu časového účinku dôvodu, ktorý viedol k prerušeniu plynutia premlčania.

47 V prípade, že vnútroštátny súd dospeje k záveru, že uplatnenie vnútroštátnych ustanovení týkajúcich sa prerušenia premlčania by malo za následok, že skutkové okolnosti zakladajúce trestný čin závažného podvodu nebudú v značnom počte prípadov potrestané, pretože tieto skutkové okolnosti sa premlčia skôr, ako sa bude môcť konečným rozhodnutím uložiť trest stanovený zákonom, treba konštatovať, že opatrenia stanovené vnútroštátnym právom v rámci boja proti podvodom a iným nelegálnym činnostiam poškodzujúcim finančné záujmy Únie, nemožno považovať za účinné a odstrašujúce, čo je nezlučiteľné s článkom 325 ods. 1 ZFEÚ, článkom 2 ods. 1 Dohovoru PIF, ako aj smernicou 2006/112 v spojení s článkom 4 ods. 3 Zmluvy o EÚ.

48 Vnútroštátnemu súdu okrem toho prináleží overiť, či sa dotknuté vnútroštátne ustanovenia uplatňujú v prípadoch podvodov v oblasti DPH rovnako ako v prípadoch podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Talianskej republiky, ako to požaduje článok 325 ods. 2 ZFEÚ. Nie je to tak, predovšetkým ak článok 161 druhý odsek trestného zákona stanovuje dlhšiu premlčaciu dobu, pokiaľ ide o skutkové okolnosti porovnateľnej povahy a závažnosti, ktoré poškodzujú finančné záujmy Talianskej republiky. Ako však poznamenala Európska komisia na pojednávaní na Súdnom dvore, čo musí overiť vnútroštátny súd, talianske právo predovšetkým nestanovuje žiadnu absolútnu premlčaciu dobu, pokiaľ ide o trestné činy týkajúce sa zosnovania zločineckej skupiny na účely páchania trestných činov v oblasti spotrebnej dane z tabakových výrobkov.

O následkoch prípadnej nezlučiteľnosti dotknutých vnútroštátnych ustanovení s právom Únie a úlohe vnútroštátneho súdu

49 V prípade, ak by vnútroštátny súd dospel k záveru, že dotknuté vnútroštátne ustanovenia nespĺňajú požiadavky vyplývajúce z práva Únie týkajúce sa účinných a odstrašujúcich opatrení prijímaných v rámci bola proti podvodom v oblasti DPH, má povinnosť zabezpečiť plný účinok týchto noriem, pričom v prípade potreby neuplatní uvedené ustanovenia, a neutralizuje tak následok uvedený v bode 46 tohto rozsudku bez toho, aby musel požadovať alebo čakať na ich predchádzajúce zrušenie zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom (pozri v tomto zmysle rozsudky Berlusconi a i., C-387/02, C-391/02 a C-403/02, EU:C:2005:270, bod 72 a citovanú judikatúru, ako aj Kücükdeveci, C-555/07, EU:C:2010:21, bod 51 a citovanú judikatúru).

50 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že povinnosť členských štátov bojovať proti protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom odstrašujúcich a účinných opatrení, ako aj ich povinnosť prijímať rovnaké opatrenia na zamedzenie podvodov poškodzujúcich tieto záujmy, aké prijímajú na zamedzenie podvodov poškodzujúcich ich vlastné finančné záujmy, sú povinnosťami uloženými predovšetkým primárnym právom Únie, konkrétne článkom 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ.

51 Tieto ustanovenia primárneho práva Únie ukladajú členským štátom povinnosť dosiahnuť presne vymedzený výsledok, pričom táto povinnosť nie je viazaná žiadnou podmienkou týkajúcou sa uplatnenie pravidla, ktoré sa v nich nachádza, a ktoré je uvedené v predchádzajúcom bode.

52 Ustanovenia článku 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ tak majú podľa zásady prednosti práva Únie vo vzťahu k vnútroštátnemu právu členských štátov za následok stratu použiteľnosti každého ustanovenia vnútroštátneho predpisu, ktoré je s nimi v rozpore (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok ANAFE, C-606/10, EU:C:2012:348, bod 73 a citovanú judikatúru).

53 Treba dodať, že ak sa má vnútroštátny súd rozhodnúť neuplatniť dotknuté vnútroštátne ustanovenia, musí tiež zabezpečiť, aby sa rešpektovali základné práva dotknutých osôb. Týmto osobám by sa tak totiž mohli uložiť tresty, ktorým by sa s najväčšou pravdepodobnosťou vyhli, pokiaľ by sa tieto ustanovenia vnútroštátneho práva uplatnili.

54 V tejto súvislosti sa viaceré dotknuté osoby, ktoré podali pripomienky Súdnemu dvoru, odvolávali na článok 49 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), ktorý zakotvuje zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov, podľa ktorých predovšetkým nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom.

55 S výhradou overenia vnútroštátnym súdom by však neuplatnenie dotknutých vnútroštátnych ustanovení viedlo iba k tomu, že by nedošlo ku skráteniu premlčacej doby v rámci prebiehajúceho trestného konania, umožnilo by sa účinné stíhanie trestných činov a v prípade potreby by sa zabezpečila rovnosť zaobchádzania medzi trestami ukladanými na ochranu finančných záujmov Únie a trestami ukladanými na ochranu finančných záujmov Talianskej republiky. Také neuplatnenie vnútroštátneho práva by neznamenalo porušenie práv obvinených, ktoré sú zaručené článkom 49 Charty.

56 Neuplatnenie vnútroštátneho práva by totiž nijako neviedlo k odsúdeniu obvinených za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho práva trestným činom (pozri analogicky rozsudok Niselli, C-457/02, EU:C:2004:707, bod 30), ani k uplatneniu trestu, ktorý nebol v uvedenej dobe stanovený predpismi tohto práva. Skutkové okolnosti vytýkané obvineným v konaní vo veci samej naopak v dobe ich spáchania zakladali ten istý trestný čin a bolo možné za ne ukladať tie isté tresty, ako sú stanovené v súčasnosti.

57 Tento záver potvrdzuje aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúca sa článku 7 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950, ktorý zakotvuje práva zodpovedajúce právam zaručeným článkom 49 Charty. Podľa tejto judikatúry totiž predĺženie premlčacej doby a jej okamžité uplatnenie nenarušuje práva zaručené článkom 7 uvedeného Dohovoru, keďže toto ustanovenie nemožno vykladať tak, že bráni predĺženiu premlčacích dôb, ak sa vytýkané skutkové okolnosti nikdy nepremlčali (pozri v tomto zmysle rozsudok ESĽP Coëme a i. v. Belgicko, č. 32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 a 33210/96, § 149, ESĽP 2000-VII; rozsudok ESĽP zo 17. septembra 2009, Scoppola v. Taliansko (č. 2), č. 10249/03, § 110 a citovanú judikatúru a rozsudok ESĽP z 20. septembra 2011, OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos v. Ruská federácia, č. 14902/04, § 563, 564 a 570, ako aj citovanú judikatúru).

58 S prihliadnutím na predchádzajúce úvahy treba na tretiu otázku odpovedať tak, že taká vnútroštátna právna úprava týkajúca sa premlčania trestných činov, akou je úprava tvorená dotknutými vnútroštátnymi ustanoveniami, ktorá v rozhodnom čase, z pohľadu skutkových okolností veci samej, stanovila, že úkon, ktorý vedie k prerušeniu plynutia doby a spadá do rámca trestných stíhaní týkajúcich sa závažných podvodov v oblasti DPH, mal za následok predĺženie doby iba o štvrtinu jej pôvodnej dĺžky, môže ohroziť splnenie záväzkov uložených členským štátom článkom 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ, ak by táto vnútroštátna právna úprava v značnom počte prípadov závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie bránila uloženiu účinných a odstrašujúcich trestov, alebo pokiaľ by stanovila dlhšie premlčacie doby pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy dotknutého členského štátu, než pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu. Vnútroštátny súd je povinný poskytnúť plný účinok článku 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ tak, že podľa potreby upustí od uplatnenia ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré by dotknutému štátu mohli brániť v dodržiavaní povinností, ktoré mu ukladá článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ.

O prvej, druhej a štvrtej otázke

59 Svojou prvou, druhou a štvrtou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či taká právna úprava premlčania trestných činov spáchaných v oblasti DPH, akou je právna úprava stanovená dotknutými vnútroštátnymi ustanoveniami v ich znení v rozhodnom čase z hľadiska skutočností v konaní vo veci samej, sa môže posudzovať s prihliadnutím na články 101 ZFEÚ, 107 ZFEÚ a 119 ZFEÚ.

60 Pokiaľ ide po prvé o článok 101 ZFEÚ, tento zakazuje všetky dohody medzi podnikateľmi a zosúladené postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci vnútorného trhu. Ako to v podstate uviedla generálna advokátka v bode 60 svojich návrhov, prípadne nedostatočné uplatnenie vnútroštátnych ustanovení trestného práva v oblasti DPH však nemá nevyhnutný vplyv na prípadné zosúladené správania medzi podnikmi odporujúce článku 101 ZFEÚ v spojení s článkom 4 ods. 3 Zmluvy o EÚ.

61 Pokiaľ ide po druhé o zákaz štátnej pomoci upravený v článku 107 ZFEÚ, treba pripomenúť, že opatrenie, ktorým orgány verejnej moci priznajú určitým podnikom oslobodenie od dane, ktoré síce nepredstavuje prevod štátnych prostriedkov, ale stavia príjemcu do finančnej situácie, ktorá je výhodnejšia ako situácia iných daňovníkov, tak predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ (pozri najmä rozsudok P, C-6/12, EU:C:2013:525, bod 18 a citovanú judikatúru).

62 Neúčinný a/alebo neodstrašujúci účinok trestov stanovených v oblasti DPH síce môže dotknutým podnikom eventuálne zabezpečiť finančnú výhodu, v prejednávanej veci však neprichádza do úvahy uplatnenie článku 107 ZFEÚ, keďže všetky operácie podliehajú režimu DPH a za všetky trestné činy spáchané v oblasti DPH sa ukladajú tresty, bez ohľadu na zvláštne prípady, v ktorých by mohla právna úprava premlčania zbaviť niektoré trestné činy trestnoprávnych následkov.

63 Po tretie, pokiaľ ide o článok 119 ZFEÚ, toto ustanovenie vo svojom odseku 3 uvádza ako jednu z hlavných zásad, ktoré by mali určovať činnosť členských štátov v rámci zavádzania hospodárskej a menovej politiky, zásadu, podľa ktorej majú členské štáty zabezpečiť zdravé verejné financie.

64 Treba však uviesť, že otázka, či dotknuté ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré môžu viesť k beztrestnosti niektorých trestných činov v oblasti DPH, v súlade s uvedenou zásadou zdravých verejných financií, nespadá do pôsobnosti článku 119 ZFEÚ, keďže táto otázka len veľmi nepriamo súvisí s touto povinnosťou členských štátov.

65 Za týchto podmienok treba na prvú, druhú a štvrtú položenú otázku odpovedať, že taká právna úprava premlčania trestných činov spáchaných v oblasti DPH, akou je právna úprava stanovená dotknutými vnútroštátnymi ustanoveniami v ich znení v rozhodnom čase z hľadiska skutočností v konaní vo veci samej, sa nemôže posudzovať s prihliadnutím na články 101 ZFEÚ, 107 ZFEÚ a 119 ZFEÚ.

O trovách

66 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. **Taká vnútroštátna právna úprava týkajúca sa premlčania trestných činov, akou je úprava tvorená článkom 160 posledným odsekom trestného zákona v znení zákona č. 251 z 5. decembra 2005 v spojení s článkom 161 tohto zákona, ktorá v rozhodnom čase, z pohľadu skutkových okolností veci samej, stanovila, že úkon, ktorý vedie k prerušeniu plynutia doby a spadá do rámca trestných stíhaní týkajúcich sa závažných podvodov v oblasti dane z pridanej hodnoty, mal za následok predĺženie doby iba o štvrtinu jej pôvodnej dĺžky, môže ohroziť splnenie záväzkov uložených členským štátom článkom 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ, ak by táto vnútroštátna právna úprava v značnom počte prípadov závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Európskej únie bránila uloženiu účinných a odstrašujúcich trestov, alebo pokiaľ by stanovila dlhšie premlčacie doby pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy dotknutého členského štátu, než pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Európskej únie, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu. Vnútroštátny súd je povinný poskytnúť plný účinok článku 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ tak, že podľa potreby upustí od uplatnenia ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré by dotknutému štátu mohli brániť v dodržiavaní povinností, ktoré mu ukladá článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ.**

2. **Taká právna úprava premlčania trestných činov spáchaných v oblasti dane z pridanej hodnoty, akou je právna úprava stanovená článkom 160 posledným odsekom trestného zákona v znení zákona č. 251 z 5. decembra 2005 v spojení s článkom 161 tohto zákona, sa nemôže posudzovať s prihliadnutím na články 101 ZFEÚ, 107 ZFEÚ a 119 ZFEÚ.**

Podpisy